

27/01/2020

El primer dinosaure lambeosaurí d'Europa va viure als actuals Pirineus

Un article publicat a la revista *Cretaceous Research* descriu en el jaciment dels Nerets (Tremp, Pallars Jussà) les restes més antigues d'Europa d'un dinosaure lambeosaurí. L'estudi compta amb la participació d'investigadors de l'Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont i el Museu de la Conca Dellà i revela que aquest curiós grup d'hadrosaures va arribar a Europa provinent d'Àsia uns 275.000 anys abans del que es creia. La seva irrupció al continent europeu va suposar importants canvis en els ecosistemes del Cretaci europeu.

Recreació del paleoambient, Oscar Sanisidro / Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont

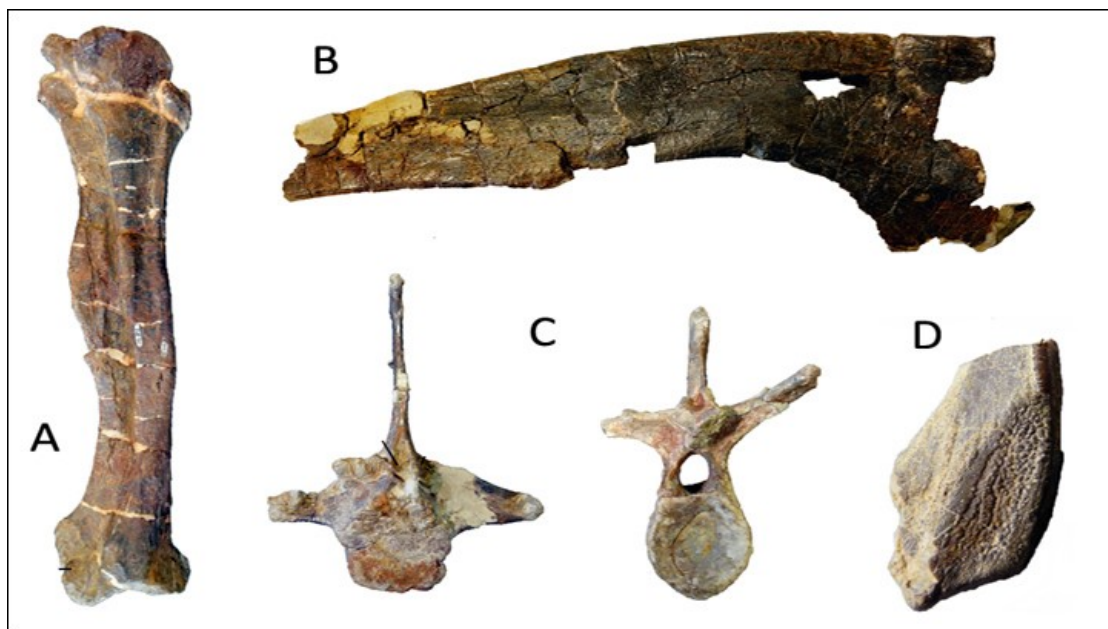
Els lambeosaurins són un grup de dinosaures hadrosaures (també coneguts com a dinosaures de bec d'ànec) que es caracteritzen per una prominent cresta sobre els seus caps, la funció de la qual estava relacionada amb la comunicació. Aquesta estructura estava buida i possiblement tenia un paper important en la competència sexual (com a reclam visual). També es creu que en algunes espècies servia per amplificar els sons que emetia l'animal.

Fa uns 69 milions d'anys (durant el Maastrichtià) els actuals Pirineus, Ibèria i part de França formaven una gran illa anomenada illa ibero-armoricana dins l'arxipèlag que durant el Cretaci va ser Europa. Aquesta illa estava dominada per grans dinosaures herbívors de coll llarg coneguts

com a titanosaures. Després van arribar a aquesta herbívors hadrosaures provinents d'Àsia. L'estudi publicat a *Cretaceous Research* revela la presència al jaciment dels Nerets del primer hadrosaure lambeosaurí al continent europeu i implica que aquesta arribada es va produir uns 275.000 anys abans del que es pensava. L'arribada d'aquests nous grups de dinosaures a l'illa ibero-armoricana es va produir en moments de baixada del nivell del mar, quan les plataformes marines quedaven exposades i les àrees emergides quedaven temporalment connectades i com de lloc de pas per a la fauna.

La recerca està encapçalada per l'investigador Simone Conti (Universitat de Milà) que durant tres anys va participar a les excavacions dutes a terme al jaciment dels Nerets (Pallars Jussà, Tremp) organitzades pel Museu de la Conca Dellà (MCD) i l'Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont (ICP). "Durant diverses campanyes en aquest excepcional jaciment vam excavar 29 restes fòssils d'hadrosaure lambeosaurí", explica Bernat Vila, investigador de l'ICP i el MCD. "Vam trobar fragments de dentició, diverses vèrtebres, restes de la pelvis i de les extremitats que van pertànyer, com a mínim, a tres individus diferents", comenta l'investigador.

"La presència d'hadrosaures lambeosaurins al continent Europeu va suposar una revolució als ecosistemes del Cretaci europeu", comenta Albert Prieto-Márquez, també coautor del treball i especialista en hadrosàurids. En pocs milions d'anys, els hadrosaures es van expandir per tots els ambients de l'illa ibero-armoricana. "Des del moment en què apareix el primer lambeosaurí, al Pirineu trobem desenes de jaciments amb les seves restes fòssils, incloent fins i tot una gran profusió de petjades i rastres que acrediten que ocupaven diversos ambients. Això és una bona mostra de l'èxit evolutiu que va tenir aquest grup".

Imatge: Diverses restes fòssils (no a escala) d'hadrosaure lambeosaurí dels Nerets (A: Fèmur, B: Ílium C: Vèrtebra dorsal, D: Dent), Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont (ICP)

Els dinosaures dels Pirineus, els darrers d'Europa

El registre fòssil de dinosaures a Catalunya és extraordinari. En els diferents jaciments dels Pirineus hi ha les evidències dels darrers dinosaures que van viure a Europa, pocs milers d'anys

abans de la seva extinció a tot el planeta. Els fòssils que proporcionen són el principal camp d'estudi dels paleontòlegs, al mateix temps, representen una font inesgotable de continguts per als centres d'interpretació i museus de la zona que divulguen un patrimoni paleontològic únic. L'interès pels dinosaures pirinencs rau en el fet que es tracta dels últims grups de dinosaures dels quals es té registre a Europa i aporten, per tant, molta informació dels ecosistemes abans de l'extinció massiva del final del Cretaci.

L'ICP és un centre de recerca de referència dedicat a la recerca en paleontologia de vertebrats i a la conservació i divulgació del patrimoni paleontològic que té com a patrons la Universitat Autònoma de Barcelona i la Generalitat de Catalunya i forma part de institució CERCA (Centres de Recerca de Catalunya). El Museu de la Conca Dellà (MCD), centre d'acollida del Parc Cretaci, de Isona (Pallars Jussà), és l'escenari d'un apassionant viatge en el temps. Aquest centre museístic ofereix la possibilitat de descobrir una zona que temps enrere va ser ocupada per la cultura romana, i molt abans, habitada per alguns dels últims dinosaures que van trepitjar la terra.

Pere Figuerola Gimenez-Coral
Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont

Referències

Article original: Simone Conti, Bernat Vila, Albert G. Sellés, Àngel Galobart, Michael J. Benton, Albert Prieto-Márquez. 2019. **The oldest lambeosaurine dinosaur from Europe: insights into the arrival of Tsintaosaurini**. *Cretaceous Research*. DOI: 10.1016/j.cretres.2019.104286

[View low-bandwidth version](#)